Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

11. července 2013 *

„Sbližování právních předpisů — Duševní vlastnictví — Autorské právo a práva s ním související — Výlučné právo na rozmnožování — Směrnice 2001/29/ES — Článek 5 odst. 2 písm. b) — Spravedlivá odměna — Uplatnění bez rozdílu, avšak s případným nárokem na vrácení poplatku za soukromé rozmnožování, určeného k financování odměny — Použití vybraného výtěžku zčásti pro nositele práva a zčásti pro sociální nebo kulturní zařízení — Dvojí platba poplatku za soukromé rozmnožování v rámci přeshraniční operace“

Ve věci C-521/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakousko) ze dne 20. září 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 12. října 2011, v řízení

Amazon.com International Sales Inc.,

Amazon EU Sàrl,

Amazon.de GmbH,

Amazon.com GmbH, v likvidaci,

Amazon Logistik GmbH

proti

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), předsedkyně senátu, G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev a J. L. da Cruz Vilaça, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 6. prosince 2012,

* Jednací jazyk: němčina.

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH a Amazon Logistik GmbH G. Kucskem a U. Börgerem, Rechtsanwälte, jakož i B. Van Asbroeckem, advokátem,

— za Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH M. Walterem, Rechtsanwalt a U. Sedlaczek,

— za rakouskou vládu A. Poschem, jako zmocněncem,

— za francouzskou vládu G. de Berguesem a S. Menezem, jako zmocněnci,

— za polskou vládu B. Majczynou, M. Szpunarem a M. Drwięckim, jako zmocněnci,

— za finskou vládu M. Pere, jako zmocněnkyní,

— za Evropskou komisi J. Samnadda a F. Bulstem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 7. března 2013,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2011 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH, v likvidaci a Amazon Logistik GmbH (dále jen společně „Amazon“) a Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (dále jen „Austro-Mechana“) ve věci žádosti společnosti Austro-Machana domáhající se platby odměny náležející z důvodu uvedení záznamových nosičů do oběhu v souladu s rakouskou právní úpravou.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 10, 11 a 35 odůvodnění směrnice 2001/29 uvádějí:

„(10) Mají-li autoři nebo výkonní umělci pokračovat ve své tvůrčí a umělecké činnosti, musí dostat za užití svého díla přiměřenou odměnu, stejně jako výrobci, mají-li tuto činnost financovat. Investice vyžadovaná na produkci výrobků, jako jsou zvukové záznamy, filmy nebo multimediální výrobky, a služeb, jako jsou služby na požádání, jsou značné. Odpovídající právní ochrana duševního vlastnictví je nezbytná pro zajištění dostupnosti takové odměny a pro možnost uspokojivé návratnosti takové investice.

(11) Nekompromisní a účinný systém ochrany autorského práva a práv s ním souvisejících je jedním z hlavních způsobů zajištění toho, že evropská kulturní tvořivost a produkce získají nezbytné zdroje, a zajištění ochrany nezávislosti a důstojnosti tvůrců a výkonných umělců.

[...]

(35) V určitých případech výjimek nebo omezení by nositelé práv měli získat spravedlivou odměnu jako přiměřenou náhradu za užití jejich chráněných děl nebo jiných předmětů ochrany. Při určování způsobu, podrobností a možné výše odměny je třeba vzít v úvahu konkrétní okolnosti každého případu. Při hodnocení těchto okolností by cenným kritériem byla možná újma nositelům práva vyplývající z dotyčného úkonu. V případech, kdy nositelé práv již získali platbu v jiné formě, například jako součást licenčního poplatku, nemusí přicházet žádná zvláštní nebo samostatná platba v úvahu. Výše spravedlivé odměny by měla brát ohled na míru využití prostředků technologické ochrany uvedených v této směrnici. V určitých situacích, kdy je újma způsobená nositeli práva minimální, nesmí vzniknout žádná povinnost platby.“

4 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech:

a) pro autory v případě jejich děl;

b) pro výkonné umělce v případě záznamů jejich výkonů;

c) pro výrobce zvukových záznamů v případě jejich zvukových záznamů;

d) pro výrobce prvotních záznamů filmů ve vztahu k originálům a rozmnoženinám jejich filmů;

e) pro vysílací organizace v případě záznamu jejich vysílání, ať už po drátě nebo bezdrátově, včetně vysílání pomocí kabelu nebo družice.“

5 Článek 5 téže směrnice, nadepsaný „Výjimky a omezení“, v odstavci 2 stanoví:

„Členské státy mohou stanovit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování podle článku 2 v těchto případech:

[...]

b) u jakýchkoliv rozmnoženin na jakémkoliv nosiči vytvořených fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční, a to za podmínky, že nositelé práv získají spravedlivou odměnu, která, pokud jde o dotyčné dílo nebo předmět ochrany, bere ohled na použití nebo nepoužití technologických prostředků uvedených v článku 6;

[...]“

Rakouské právo

6 Ustanovení § 42 zákona o autorském právu (Urheberrechtsgesetz) ze dne 9. dubna 1936 (BGBl. 111/1936), ve znění nového zákona o autorském právu z roku 2003 (Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003, BGBl. I, 32/2003, dále jen „UrhG“), zní následovně:

„1. Každý může pro své osobní užití pořizovat samostatné rozmnoženiny díla na papíře nebo podobném nosiči.

[...]

4. Jakákoli fyzická osoba může pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo nebo nepřímo komerční, pořizovat samostatné rozmnoženiny díla na jiné nosiče, než jsou nosiče uvedené v prvním odstavci.

[...]“

7 Ustanovení § 42b UrhG stanoví:

„1. Pokud lze podle jeho povahy očekávat, že dílo šířené vysíláním nebo veřejně přístupné nebo zaznamenané na obrazový nebo zvukový záznamový nosič pro komerční účely, bude uložením na obrazovém nebo zvukovém záznamovém nosiči rozmnoženo na základě § 42 odst. 2 až 7 pro osobní nebo soukromé užití, má autor nárok na přiměřenou náhradu (náhrada za prázdné kazety), pokud jsou záznamové nosiče uvedeny na trh v tuzemsku pro komerční účely a za úplatu; za záznamové nosiče jsou považovány prázdné obrazové nebo zvukové záznamové nosiče vhodné k tomuto rozmnožování nebo jiné obrazové nebo zvukové záznamové nosiče k tomu určené.

[...]

3. Následující osoby mají povinnost zaplatit přiměřenou náhradu:

1) pokud jde o náhradu v podobě náhrady za prázdné kazety a náhradu za zařízení, ten, kdo pro komerční účely a za úplatu uvedl v tuzemsku na trh jako první záznamové nosiče nebo zařízení na rozmnožování;

[...]

5. Nárok na náhradu stanovenou podle odstavců 1 a 2 mohou uplatnit pouze organizace pro kolektivní správu autorských práv.

6. Organizace pro kolektivní správu autorských práv má povinnost vrátit přiměřenou náhradu:

1) tomu, kdo před jejich prodejem konečnému spotřebiteli vyváží záznamové nosiče nebo zařízení na rozmnožování do zahraničí;

2) osobě, která užívá záznamové nosiče pro rozmnožování se souhlasem oprávněné osoby; nepřímé důkazy jsou v tomto smyslu dostačující.“

8 Ustanovení § 13 zákona o organizacích pro kolektivní správu práv (Verwertungsgesellschaftengesetz) ze dne 13. ledna 2006 (BGBl. I, 9/2006) stanoví:

„1. Organizace pro kolektivní správu mohou pro oprávněné příjemce, které zastupují a pro jejich rodinné příslušníky zakládat zařízení pro sociální nebo kulturní účely.

2. Organizace pro kolektivní správu, které uplatňují nárok na náhradu v podobě náhrady za prázdné kazety, mají povinnost zakládat zařízení pro sociální nebo kulturní účely a vyplatit jim 50 % výtěžku této náhrady snížené o související výdaje. [...]

3. Organizace pro kolektivní správu musejí zavést pevná pravidla týkající se částek vyplácených jejich zařízeními pro sociální a kulturní účely.

4. Pokud jde o prostředky vyplácené sociálním a kulturním zařízením, které pocházejí z náhrady za prázdné kazety, spolkový kancléř může vyhláškou určit, jaké okolnosti musejí zohlednit pravidla, která mají být zavedena na základě odstavce 3. Tato vyhláška musí zejména zajistit, že:

1) poměr mezi částkami přidělenými sociálním zařízením a částkami přidělenými kulturním zařízením je vyvážený;

2) pokud jde o sociální zařízení, bude především možné podporovat individuálně oprávněné osoby v situaci nouze;

3) účelem částek přidělených kulturním zařízením je podporovat zájmy oprávněných osob.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

9 Austro-Mechana je organizací pro kolektivní správu autorských práv, která vykonává práva autorů a nositelů práv souvisejících s autorským právem na platbu náhrady za záznamové nosiče, stanovené v ustanovení § 42b odst. 1 UrhG.

10 Amazon je mezinárodní skupina, která prodává výrobky, k nimž patří záznamové nosiče uvedené ve zmíněném ustanovení, prostřednictvím internetu.

11 Amazon v rámci plnění objednávek uskutečněných prostřednictvím internetu zákazníky v Rakousku, kteří za tímto účelem uzavřeli smlouvy nejprve s Amazon.com International Sales Inc., se sídlem ve Spojených státech, a následně od měsíce května 2006 s Amazon EU Sàrl, se sídlem v Lucemburku, uvedla v Rakousku do oběhu záznamové nosiče ve smyslu ustanovení § 42b odst. 1 UrhG.

12 Austro-Mechana podala proti Amazon žalobu k Handelsgericht Wien za účelem společného a nerozdílného zaplacení přiměřené náhrady ve smyslu ustanovení § 42b odst. 1 UrhG za záznamové nosiče uvedené v Rakousku do oběhu v průběhu let 2002 až 2004.

13 Výše náhrady požadované Austro-Mechana za záznamové nosiče uvedené do oběhu v průběhu prvního pololetí roku 2004 činí 1 856 275 eur. Pokud jde o zbývající část období, kterého se týká její žaloba na zaplacení, Austro-Mechana požádala, aby bylo Amazon nařízeno předložit účetní údaje nezbytné k vyčíslení její pohledávky.

14 Handelsgericht Wien v mezitímním rozsudku návrhu na nařízení předložení účetních údajů vyhověl a vyhradil si své rozhodnutí o žalobě na zaplacení. Vzhledem k tomu, že tento rozsudek byl v rámci odvolacího řízení potvrzen, předložila Amazon věc Oberster Gerichtshof jakožto soudu posledního stupně.

15 V tomto kontextu se Oberster Gerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Jde o ‚spravedlivou odměnu' ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, pokud:

a) oprávněné osoby ve smyslu článku 2 uvedené směrnice mají nárok na přiměřenou náhradu, kterou mohou uplatnit pouze prostřednictvím organizace pro kolektivní správu práv vůči tomu, kdo na tuzemském trhu jako první pro komerční účely a za úplatu uvede do oběhu záznamové nosiče, které mohou sloužit k rozmnožování jejich děl,

b) tento nárok nezávisí na tom, zda k uvedení do oběhu dochází ve vztahu ke zprostředkujícím obchodníkům [anebo] k fyzickým nebo právnickým osobám k užití pro jiné než soukromé účely, anebo ve vztahu k fyzickým osobám k užití pro soukromé účely,

c) avšak ten, kdo tyto záznamové nosiče užívá k rozmnožování na základě souhlasu oprávněného nebo je před prodejem konečnému spotřebiteli znovu vyveze, může vůči organizaci pro kolektivní správu práv uplatnit nárok na vrácení náhrady?

2) Bude-li na první otázku odpovězeno záporně:

a) Šlo by o ‚spravedlivou odměnu' ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, pokud nárok označený v první otázce písm. a) existuje pouze v případě uvedení do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám, které užívají záznamové nosiče k rozmnožování pro soukromé účely?

b) Bude-li na druhou otázku písm. a) odpovězeno kladně:

Je třeba v případě uvedení na trh ve vztahu k fyzickým osobám vycházet z domněnky, že záznamové nosiče budou používat k rozmnožování pro soukromé účely, dokud se neprokáže opak?

3) Bude-li na první otázku nebo druhou otázku písm. a) odpovězeno kladně:

Vyplývá z článku 5 směrnice 2001/29 nebo z jiných ustanovení unijního práva, že nárok na poskytnutí spravedlivé odměny, který musí uplatnit organizace pro kolektivní správu práv, neexistuje, pokud je organizace pro kolektivní správu práv ze zákona povinna vyplatit polovinu výtěžku nikoli oprávněným příjemcům, nýbrž ji věnovat sociálním a kulturním zařízením?

4) Bude-li na první otázku nebo druhou otázku písm. a) odpovězeno kladně:

Brání čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 nebo jiné ustanovení unijního práva vzniku nároku na poskytnutí spravedlivé odměny, který musí uplatnit organizace pro kolektivní správu práv, pokud již v jiném členském státě – i když případně na právním základě, který je v rozporu s unijním právem – byla zaplacena přiměřená odměna za uvedení záznamových nosičů do oběhu?"

K předběžným otázkám

K první otázce

16 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, která uplatňuje bez rozdílu poplatek za soukromé rozmnožování při prvním uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit

k rozmnožování, do oběhu na jeho území, pro komerční účely a za úplatu, přičemž současně stanoví nárok na vrácení uhrazených poplatků v případě, kdy konečné užití těchto nosičů nespadá pod případ uvedený v tomto ustanovení.

17 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle článku 2 uvedené směrnice členské státy přiznávají nositelům práv uvedených v tomto ustanovení výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech, jejich děl, v případě záznamů jejich výkonů, jejich zvukových záznamů, originálů a rozmnoženin jejich filmů, jakož i v případě záznamu jejich vysílání.

18 Podle čl. 5 odst. 2 písm. b) téže směrnice však mohou členské státy stanovit výjimku z výlučného práva na rozmnožování nebo jej omezit u rozmnoženin na jakémkoliv nosiči vytvořených fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční, což představuje takzvanou výjimku „pro soukromé rozmnožování“.

19 Soudní dvůr již rozhodl, že jestliže členské státy rozhodnou zavést ve svém vnitrostátním právu výjimku pro soukromé rozmnožování, jsou konkrétně povinny stanovit na základě čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 úhradu „spravedlivé odměny“ ve prospěch nositelů výlučného práva na rozmnožování (viz rozsudky ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, Sb. rozh. s. I-10055, bod 30, a ze dne 16. června 2011, Stichting de Thuiskopie, C-462/09, Sb. rozh. s. I-5331, bod 22).

20 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že jelikož ustanovení směrnice 2001/29 výslovně tuto otázku neupravují, členské státy mají široký prostor pro uvážení pro určení, kdo má tuto spravedlivou odměnu uhradit (viz výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 23). Je tomu stejně, pokud jde o určení způsobu, podrobností a možné výše této odměny.

21 Pokud v určité směrnici nejsou dána dostatečně přesná kritéria unijního práva, která by vymezila povinnosti z ní vyplývající, přísluší členským státům stanovit na svém území co nejrelevantnější kritéria pro zajištění, v mezích uložených unijním právem a zejména dotčenou směrnicí, jejího respektování [pokud jde o odchylku z výlučného práva na veřejné půjčování uvedenou ve směrnici Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 346, s. 61; Zvl. vyd. 17/01, s. 120), viz rozsudek ze dne 26. října 2006, Komise v. Španělsko, C-36/05, Sb. rozh. s. I-10313, bod 33 a citovaná judikatura].

22 Jak vyplývá z bodu 35 odůvodnění směrnice 2001/29, při určování způsobu, podrobností a možné výše takové spravedlivé odměny je třeba vzít v úvahu konkrétní okolnosti každého případu.

23 Pokud jde o výjimku pro soukromé rozmnožování uvedenou v čl. 5 odst. 2 písm. b) této směrnice, Soudní dvůr již rozhodl, že vzhledem k tomu, že osobou, která způsobila újmu nositeli výlučného práva na rozmnožování, je osoba, která pro soukromé užití pořizuje rozmnoženinu chráněného díla, ačkoli uvedeného nositele práv předem nepožádala o svolení, je v zásadě tato osoba povinna nahradit újmu vzniklou v souvislosti s tímto rozmnožením tím, že bude financovat náklady na odměnu, která bude tomuto nositeli práv zaplacena (výše uvedené rozsudky Padawan, bod 45, a Stichting de Thuiskopie, bod 26).

24 Soudní dvůr však připustil, že poněvadž je v praxi obtížné identifikovat soukromé uživatele a ukládat jim povinnost, aby nositelům výlučného práva na rozmnožování poskytli náhradu za újmu, kterou jim způsobili, jsou členské státy oprávněny zavést k financování spravedlivé odměny „poplatek za soukromé rozmnožování“ nikoli k tíži dotyčných soukromých osob, nýbrž k tíži osob, jež disponují vybavením, přístroji a nosiči pro digitální rozmnožování, a které z tohoto důvodu právně nebo fakticky dávají toto vybavení, přístroje a nosiče pro rozmnožování k dispozici soukromým osobám nebo jim poskytují

rozmnožovací služby. V rámci takového systému se povinnost zaplatit poplatek za soukromé rozmnožování vztahuje na osoby disponující uvedeným vybavením, přístroji a nosiči pro rozmnožování (výše uvedené rozsudky Padawan, bod 46, a Stichting de Thuiskopie, bod 27).

25 Soudní dvůr dále upřesnil, že vzhledem k tomu, že uvedený systém umožňuje osobám povinným zaplatit poplatek za soukromé rozmnožování promítnout jeho výši do ceny za poskytnutí uvedeného vybavení, přístrojů a nosičů pro rozmnožování nebo do ceny za poskytnutí rozmnožovací služby, zátěž spojenou s poplatkem ponese v konečném důsledku soukromý uživatel, který tuto cenu platí, a to v souladu s „přiměřenou rovnováhou“, kterou je třeba nalézt mezi zájmy nositelů výlučného práva na rozmnožování a zájmy uživatelů předmětů ochrany (výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 28).

26 V projednávané věci v systému zavedeném ustanovením § 42b UrhG pro financování spravedlivé odměny ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) nařízení č. 2001/29 poplatek za soukromé rozmnožování nesou osoby, které pro komerční účely a za úplatu uvádějí do oběhu záznamové nosiče, které mohou sloužit k rozmnožování.

27 Jak již bylo uvedeno v bodě 25 tohoto rozsudku, takový systém v zásadě umožňuje osobám povinným zaplatit poplatek za soukromé rozmnožování promítnout jeho výši do prodejní ceny těchto nosičů, takže zátěž spojenou s poplatkem ponese v souladu s požadavkem „přiměřené rovnováhy“ v konečném důsledku soukromý uživatel, který tuto cenu uhradí, za předpokladu, že je takový uživatel konečným příjemcem.

28 Soudní dvůr již totiž rozhodl, že takový systém financování spravedlivé odměny, jaký je popsán v bodech 24 a 25 tohoto rozsudku, je s požadavky uvedené „přiměřené rovnováhy“ slučitelný pouze tehdy, když dotčené vybavení, přístroje a nosiče pro rozmnožování mohou být používány pro účely soukromého rozmnožování, a mohou tudíž způsobit újmu autorovi chráněného díla. S ohledem na tyto požadavky tedy existuje nezbytná spojitost mezi uplatněním poplatku za soukromé rozmnožování na uvedené vybavení, přístroje a nosiče pro digitální rozmnožování a jejich používáním pro účely soukromého rozmnožování, takže se nejeví, že je uplatnění tohoto poplatku bez rozdílu na všechny typy vybavení, přístrojů a nosičů pro digitální rozmnožování, včetně případu, kdy toto vybavení, přístroje a nosiče jsou nabyty jinými než fyzickými osobami zjevně za jiným účelem než pro účely soukromého rozmnožování, v souladu s čl. 5 odst. 2 směrnice 2001/29 (výše uvedený rozsudek Padawan, body 52 a 53).

29 Systém dotčený ve věci v původním řízení přitom poplatek za soukromé rozmnožování uplatňuje bez rozdílu na záznamové nosiče, které mohou sloužit k rozmnožování, včetně případu, kdy konečné použití těchto záznamových nosičů nespadá pod případ uvedený v čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29.

30 Vyvstává tedy otázka, zda v takovém případě nárok na vrácení uhrazeného poplatku umožňuje obnovit „přiměřenou rovnováhu“, kterou je třeba v souladu s požadavky směrnice 2001/29 nalézt mezi zájmy nositelů výlučného práva na rozmnožování a zájmy uživatelů předmětů ochrany.

31 V tomto ohledu je nutno konstatovat, že se může jevit, že systém financování spravedlivé odměny spočívající v tom, že se bez rozdílu uplatní poplatek za soukromé rozmnožování při uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu ke komerčním účelům a za úplatu, se kterým se současně pojí takový nárok na vrácení, za podmínky, že je posledně uvedený nárok účinný a navrácení uhrazeného poplatku nečiní nadměrně obtížným, je v souladu s čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, jestliže praktické obtíže uvedené v bodě 24 tohoto rozsudku nebo jiné obdobné obtíže takové uplatnění odůvodňují.

32 Jestliže členský stát ve svém vnitrostátním právu zavedl výjimku pro soukromé rozmnožování, je tento členský stát povinen v rámci své územní jurisdikce zajistit, aby spravedlivá odměna jakožto náhrada újmy vzniklé nositelům výlučného práva na rozmnožování z důvodu rozmnožování chráněných děl konečnými uživateli, kteří mají na území tohoto státu bydliště, byla skutečně vybrána (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 36). Jestliže tak takový výběr vykazuje obtíže, je dotčený členský stát rovněž povinen je překonat při zohlednění konkrétních okolností každého případu.

33 Jestliže však praktické obtíže neexistují nebo jestliže takové obtíže nejsou dostatečné, chybí nezbytná spojitost mezi uplatněním poplatku za soukromé rozmnožování na nosiče a jejich užíváním pro účely soukromého rozmnožování, takže uplatnění tohoto poplatku bez rozdílu není odůvodněné a neodpovídá „přiměřené rovnováze“, kterou je třeba nalézt mezi zájmy uvedených nositelů a zájmy uživatelů předmětů ochrany.

34 Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby s ohledem na okolnosti vlastní každému vnitrostátnímu systému a omezení uložená směrnicí 2001/29 ověřil, zda praktické obtíže takový systém financování spravedlivé odměny odůvodňují, a v kladném případě, zda je nárok na vrácení případných poplatků uhrazených mimo případ uvedený v čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 účinný a navrácení těchto poplatků nečiní nadměrně obtížným.

35 V projednávané věci musí předkládající soud zaprvé ověřit, zda uplatnění poplatku za soukromé rozmnožování bez rozdílu z důvodu uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu pro komerční účely a za úplatu odpovídá ve všech případech dostatečným praktickým obtížím. V tomto kontextu bude třeba zohlednit dosah, účinnost, disponibilitu, veřejnou známost a jednoduchost použití výjimky, kterou *a priori* uvádí Austro-Mechana ve svých písemných vyjádřeních a na jednání.

36 Zadruhé musí předkládající soud rovněž ověřit, že dosah, účinnost, disponibilita, veřejná známost a jednoduchost využití nároku na vrácení umožňují odstranit případné nerovnováhy vytvořené systémem za účelem překonání konstatovaných praktických obtíží. V tomto ohledu je třeba uvést, že předkládající soud sám zdůrazňuje, že případy vrácení se neomezují na případy výslovně uvedené v ustanovení § 42b odst. 6 UrhG.

37 S ohledem na předcházející je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání právní úpravě členského státu, která uplatňuje bez rozdílu poplatek za soukromé rozmnožování při prvním uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu na jeho území, pro komerční účely a za úplatu, přičemž současně stanoví nárok na vrácení uhrazených poplatků v případě, kdy konečné užití těchto nosičů nespadá pod případ uvedený ve zmíněném ustanovení, jestliže – což přísluší ověřit předkládajícímu soudu – s ohledem na okolnosti vlastní každému vnitrostátnímu systému a omezení uložená touto směrnicí praktické obtíže takový systém financování spravedlivé odměny odůvodňují a jestliže je tento nárok na vrácení účinný a navrácení uhrazeného poplatku nečiní nadměrně obtížným.

Ke druhé otázce

38 Vzhledem k tomu, že je druhá otázka podřízena první otázce a že odpověď na posledně uvedenou otázku závisí na posouzení předkládajícího soudu, je třeba odpovědět rovněž na druhou otázku.

39 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát stanovil vyvratitelnou domněnku o soukromém užívání záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování v případě jejich uvedení do oběhu

ve vztahu k fyzickým osobám, a to v rámci systému financování spravedlivé odměny, která je stanovena v tomto ustanovení, prostřednictvím poplatku za soukromé rozmnožování k tíži osob, které takové nosiče uvádějí poprvé do oběhu na jeho území pro komerční účely a za úplatu.

40 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že v rámci široké posuzovací pravomoci, kterou mají členské státy k určení způsobu, podrobností a možné výše uvedené odměny, mohou stanovit domněnky, a to zejména – jak bylo připomenuto v bodě 32 tohoto rozsudku – jestliže skutečný výběr spravedlivé odměny jakožto náhrada újmy vzniklé nositelům výlučného práva na rozmnožování na jejich území vykazuje obtíže.

41 V rámci systémů financování, které jsou podobné systému zavedenému ustanovením § 42b UrhG, již Soudní dvůr rozhodl, že jestliže byly záznamové nosiče, které mohou sloužit k rozmnožování, poskytnuty fyzickým osobám k soukromým účelům, není nutné prokazovat, že tyto fyzické osoby pomocí záznamových nosičů skutečně pořizovaly rozmnoženiny pro soukromé užití, a že tak skutečně způsobily nositelům výlučného práva na rozmnožování újmu, jelikož se u těchto fyzických osob vychází oprávněně z domněnky, že jim tyto nosiče byly poskytnuty v plném rozsahu, to znamená, že se má za to, že využívají všechny funkce související s uvedenými nosiči, včetně funkce rozmnožování (výše uvedený rozsudek Padawan, body 54 a 55).

42 Pouhá schopnost záznamových nosičů pořizovat rozmnoženiny totiž postačí k tomu, aby bylo odůvodněno uplatnění poplatku za soukromé rozmnožování, za podmínky, že uvedené nosiče byly poskytnuty fyzickým osobám jakožto soukromým uživatelům (výše uvedený rozsudek Padawan, bod 56).

43 S ohledem na praktické obtíže související s určením soukromého účelu užívání záznamového nosiče, který může sloužit k rozmnožování, je přitom stanovení vyvratitelné domněnky takového užívání při poskytnutí tohoto nosiče fyzické osobě v zásadně odůvodněné a odpovídá „přiměřené rovnováze“, kterou je třeba nalézt mezi zájmy nositelů výlučného práva na rozmnožování a zájmy uživatelů předmětů ochrany.

44 Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby s ohledem na okolnosti vlastní každému vnitrostátnímu systému a omezení uložená směrnicí 2001/29 ověřil, zda praktické obtíže související s určením soukromého účelu užívání dotčených nosičů stanovení takové domněnky odůvodňují a v každém případě zda stanovená domněnka nevede k tomu, že je uložen poplatek za soukromé rozmnožování v případech, kdy konečné užití těchto nosičů zůstává zjevně mimo případ uvedený v čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29.

45 Za těchto podmínek je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci systému financování spravedlivé odměny uvedené v tomto ustanovení prostřednictvím poplatku za soukromé rozmnožování k tíži osob, které na území dotčeného členského státu poprvé uvádějí do oběhu záznamové nosiče, které mohou sloužit k rozmnožování, pro komerční účely a za úplatu, uvedené ustanovení nebrání tomu, aby tento členský stát stanovil vyvratitelnou domněnku o soukromém užívání takových nosičů v případě jejich uvedení do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám, jestliže praktické obtíže související s určením soukromého účelu užívání dotčených nosičů stanovení takové domněnky odůvodňují, avšak za podmínky, že stanovená domněnka nevede k uložení poplatku za soukromé rozmnožování v případech, kdy konečné užívání těchto nosičů zůstává zjevně mimo případ uvedený v tomtéž ustanovení.

Ke třetí otázce

46 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že nárok na spravedlivou odměnu uvedenou v tomto ustanovení nebo poplatek za soukromé rozmnožování určený k financování této odměny mohou být vyloučeny

z důvodu, že polovina výtěžku vybraného z titulu uvedené odměny nebo poplatku je vyplacena nikoli přímo oprávněným příjemcům této odměny, ale sociálním a kulturním zařízením zřízeným ve prospěch těchto oprávněných osob.

47 V tomto ohledu je třeba připomenout, že pojetí a výše spravedlivé odměny ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 souvisejí s újmou, která nositelům výlučného práva na rozmnožování vznikla v důsledku rozmnožení jejich chráněných děl pro soukromé užití bez jejich svolení. Z tohoto úhlu pohledu musí být na spravedlivou odměnu nahlíženo jako na protiplnění za újmu způsobenou těmto nositelům, a musí být tedy nutně vypočtena na základě kritéria újmy způsobené těmto nositelům zavedením výjimky pro soukromé rozmnožování (viz výše uvedený rozsudek Padawan, body 40 a 42).

48 Kromě toho Soudní dvůr již konstatoval, že pokud jde o nárok na spravedlivou odměnu náležející nositelům výlučného práva na rozmnožování z titulu výjimky pro soukromé rozmnožování, z žádného ustanovení směrnice 2001/29 nevyplývá, že unijní zákonodárce zamýšlel umožnit osobám, které mají nárok na tuto odměnu, se tohoto nároku vzdát (rozsudek ze dne 9. února 2012, Luksan, C-277/10, bod 105).

49 Jak však uvedl generální advokát v bodě 76 svého stanoviska, směrnice 2001/29 neukládá členským státům, které ve svém vnitrostátním právu zavedly výjimku pro soukromé rozmnožování, aby zajistily oprávněným příjemcům uvedené spravedlivé odměny výplatu celé této odměny v hotovosti, ani nezakazuje, aby tyto členské státy stanovily v rámci širokého prostoru pro uvážení, který mají, aby část této odměny byla poskytnuta ve formě nepřímé náhrady.

50 V tomto ohledu skutečnost, že na spravedlivou odměnu musí být nahlíženo jako na protiplnění za újmu způsobenou nositelům výlučného práva na rozmnožování z důvodu zavedení výjimky pro soukromé rozmnožování, a že tedy musí být nutně vypočtena na základě této újmy, nepředstavuje překážku tomu, aby část výtěžku určeného na spravedlivou odměnu byla vyplacena nepřímo oprávněným osobám prostřednictvím sociálních a kulturních zařízení zřízených v jejich prospěch.

51 Generální advokát v bodě 76 svého stanoviska totiž uvedl, že systémy odměňování za soukromé rozmnožování jsou v současné době nezbytně nepřesné s ohledem na většinu záznamových nosičů, jelikož je v praxi nemožné určit, který uživatel rozmnožil které konkrétní dílo a na jaký nosič.

52 Kromě toho je třeba uvést, že takový systém nepřímého vybírání spravedlivé odměny jejími oprávněnými příjemci odpovídá jednomu z cílů odpovídající právní ochrany práv duševního vlastnictví uvedených ve směrnici 2001/29, kterým je – jak vyplývá z bodů 10 a 11 odůvodnění této směrnice – zajistit, aby evropská kulturní tvořivost a produkce získaly nezbytné zdroje, které jim umožní pokračovat v jejich tvůrčí a umělecké práci, a zajistit ochranu nezávislosti a důstojnosti tvůrců a výkonných umělců.

53 V důsledku toho skutečnost, že je část výtěžku určeného na spravedlivou odměnu ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 určena pro sociální a kulturní zařízení zřízená ve prospěch oprávněných příjemců této odměny, není sama o sobě v rozporu s účelem uvedené odměny, avšak za podmínky, že tato sociální a kulturní zařízení skutečně slouží ku prospěchu uvedeným oprávněným osobám a že způsoby fungování uvedených zařízení nejsou diskriminační, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

54 Nebylo by totiž v souladu s účelem této odměny, kdyby uvedená zařízení byla ku prospěchu jiným osobám, než jsou oprávněné osoby, nebo kdyby z právního či faktického hlediska vylučovala z využití těchto zařízení osoby, které nemají státní příslušnost dotčeného členského státu.

55 S ohledem na předcházející je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že nárok na spravedlivou odměnu uvedenou v tomto ustanovení nebo poplatek za soukromé rozmnožování určený k financování této odměny nemohou být vyloučeny z důvodu, že polovina výtěžku vybraného z titulu uvedené odměny nebo poplatku je vyplacena nikoli přímo oprávněným příjemcům této odměny, ale sociálním a kulturním zařízením zřízeným ve prospěch těchto oprávněných osob, avšak za podmínky, že tato sociální a kulturní zařízení skutečně slouží ku prospěchu uvedeným oprávněným osobám a že způsoby fungování uvedených zařízení nejsou diskriminační, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

Ke čtvrté otázce

56 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že povinnost uložená členským státem, aby při uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu pro komerční účely a za úplatu, byl uhrazen poplatek za soukromé rozmnožování určený k financování spravedlivé odměny stanovené v tomto ustanovení, může být vyloučena v důsledku toho, že obdobný poplatek již byl zaplacen v jiném členském státě.

57 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 ukládá členskému státu, který ve svém vnitrostátním právu zavedl výjimku pro soukromé rozmnožování, povinnost dosáhnout určitého výsledku v tom smyslu, že tento stát je povinen zajistit v rámci svých pravomocí, že bude skutečně vybrána spravedlivá odměna, která má nositelům výlučného práva na rozmnožování nahradit způsobenou újmu, zejména pokud tato újma vznikla na území uvedeného členského státu (výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 34).

58 Vzhledem k tomu, že koneční uživatelé, kteří rozmnožují chráněné dílo k soukromému užití, ačkoli předem nepožádali nositele výlučného práva na rozmnožování o svolení, a kteří tak tomuto nositeli způsobí újmu, jsou v zásadě povinni tuto újmu nahradit, lze předpokládat, že újma, kterou je třeba nahradit, vznikla na území členského státu, ve kterém mají tito koneční uživatelé bydliště (výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 35).

59 Z toho vyplývá, že pokud členský stát ve svém vnitrostátním právu zavedl výjimku pro soukromé rozmnožování a pokud koneční uživatelé, kteří soukromě rozmnožují chráněné dílo, mají bydliště na jeho území, je tento členský stát povinen v rámci své územní jurisdikce zajistit, aby spravedlivá odměna jakožto náhrada újmy vzniklé nositelům výlučného práva na rozmnožování na území uvedeného státu byla skutečně vybrána (výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 36).

60 Kromě toho je třeba připomenout, že systém výběru zvolený dotyčným členským státem jej nemůže zprostit povinnosti dosáhnout výsledku spočívajícího v tom, že nositelům výlučného práva na rozmnožování, jimž byla způsobena újma, zaručí skutečné vyplacení spravedlivé odměny jako náhrady za újmu vzniklou na jeho území (výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 39).

61 V tomto ohledu na tuto povinnost nemá žádný vliv skutečnost, že v případě smluv sjednaných na dálku je prodávající jednající jako podnikatel, který kupujícím s bydlištěm na území tohoto členského státu poskytuje jakožto konečným uživatelům vybavení, přístroje nebo nosiče k rozmnožování, usazen v jiném členském státě (výše uvedený rozsudek Stichting de Thuiskopie, bod 40).

62 S ohledem na skutečnost – jak bylo připomenuto v bodě 47 tohoto rozsudku – že na spravedlivou odměnu musí být nahlíženo jako na protiplnění za újmu způsobenou nositelům výlučného práva na rozmnožování z důvodu zavedení výjimky pro soukromé rozmnožování, a tedy musí být nutně vypočtena na základě kritéria této újmy, nelze platně tvrdit, že by převod záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, z jednoho členského státu do jiného členského státu mohl zvýšit újmu způsobenou těmto nositelům.

63 Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 totiž stanoví spravedlivou odměnu nikoli za uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu, ale za samotné rozmnožení na jakémkoliv nosiči fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční. K takovému rozmnožování přitom nedochází z důvodu převodu záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, z jednoho členského státu do jiného členského státu.

64 Vzhledem k tomu, že členský stát, který do svého vnitrostátního práva zavedl výjimku pro soukromé rozmnožování a v němž mají bydliště koneční uživatelé, kteří pro soukromé účely pořizují rozmnoženinu chráněného díla, je v rámci své územní jurisdikce povinen zajistit, že spravedlivá odměna jakožto náhrada újmy vzniklé oprávněným osobám bude skutečně vybrána, skutečnost, že poplatek určený k financování této odměny již byl zaplacen v jiném členském státě, nemůže být uplatněna k tomu, aby v prvním členském státě byla odmítnuta platba této odměny nebo poplatku určeného k jejímu financování.

65 Osoba, která předtím tento poplatek zaplatila v členském státě, který není místně příslušný, jej však může požádat o jeho vrácení v souladu s jeho vnitrostátním právem.

66 S ohledem na předcházející je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že povinnost uložená členským státem, aby při uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu pro komerční účely a za úplatu, byl uhrazen poplatek za soukromé rozmnožování určený k financování spravedlivé odměny stanovené v tomto ustanovení, nemůže být vyloučena v důsledku toho, že obdobný poplatek již byl zaplacen v jiném členském státě.

K nákladům řízení

67 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) **Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2011 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání právní úpravě členského státu, která uplatňuje bez rozdílu poplatek za soukromé rozmnožování při prvním uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu na jeho území, pro komerční účely a za úplatu, přičemž současně stanoví nárok na vrácení uhrazených poplatků v případě, kdy konečné užití těchto nosičů nespadá pod případ uvedený ve zmíněném ustanovení, jestliže – což přísluší ověřit předkládajícímu soudu – s ohledem na okolnosti vlastní každému vnitrostátnímu systému a omezení uložená touto směrnicí praktické obtíže takový systém financování spravedlivé odměny odůvodňují a jestliže je tento nárok na vrácení účinný a navrácení uhrazeného poplatku nečiní nadměrně obtížným.**

2) **Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci systému financování spravedlivé odměny uvedené v tomto ustanovení prostřednictvím poplatku za soukromé rozmnožování k tíži osob, které na území dotčeného členského státu poprvé uvádějí do oběhu záznamové nosiče, které mohou sloužit k rozmnožování, pro komerční účely a za úplatu, uvedené ustanovení nebrání tomu, aby tento členský stát stanovil vyvratitelnou domněnku o soukromém užívání takových nosičů v případě jejich uvedení do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám, jestliže praktické obtíže související**

s určením soukromého účelu užívání dotčených nosičů stanovení takové domněnky odůvodňují, avšak za podmínky, že stanovená domněnka nevede k uložení poplatku za soukromé rozmnožování v případech, kdy konečné užívání těchto nosičů zůstává zjevně mimo případ uvedený v tomtéž ustanovení.

3) **Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že nárok na spravedlivou odměnu uvedenou v tomto ustanovení nebo poplatek za soukromé rozmnožování určený k financování této odměny nemohou být vyloučeny z důvodu, že polovina výtěžku vybraného z titulu uvedené odměny nebo poplatku je vyplacena nikoli přímo oprávněným příjemcům této odměny, ale sociálním a kulturním zařízením zřízeným ve prospěch těchto oprávněných osob, avšak za podmínky, že tato sociální a kulturní zařízení skutečně slouží ku prospěchu uvedeným oprávněným osobám a že způsoby fungování uvedených zařízení nejsou diskriminační, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.**

4) **Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že povinnost uložená členským státem, aby při uvedení záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, do oběhu pro komerční účely a za úplatu, byl uhrazen poplatek za soukromé rozmnožování určený k financování spravedlivé odměny stanovené v tomto ustanovení, nemůže být vyloučena v důsledku toho, že obdobný poplatek již byl zaplacen v jiném členském státě.**

Podpisy.